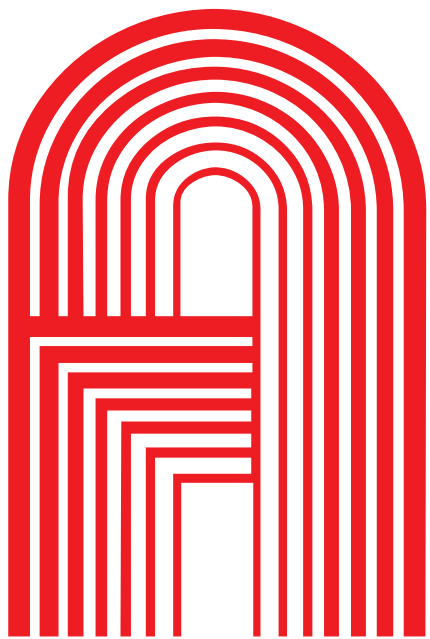

CELE 360 DE ZILE ALE ANDREEI

A FOST MULTIPLĂ CAMPIOANĂ MONDIALĂ ȘI OLIMPICĂ, DAR CEL MAI IMPORTANT „MUȘCHI” FORJAT ÎN ANII DE PERFORMANȚĂ ÎN GIMNASTICĂ RĂMÂNE TĂRIA INTERIOARĂ. DUPĂ ZECE ANI DE LA RETRAGERE, ANDREEA RĂDUCAN ȘI-A ÎNVĂȚAT LECȚIILE ȘI S-A REINVENTAT ÎN PROPRIA EI VIAȚĂ.

DE DIANA-FLORINA COSMIN

m citit cartea Andreei Răducan într-o singură seară. Se întâmpla în weekendul de dinainte de întâlnirea noastră, iar în dimineața în care mi-am așezat coatele pe masă, într-o cafenea din Centrul Vechi al Bucureștiului, am simțit pentru prima oară emoția așteptării unui om care, chiar dinainte de a-ți strânge mâna, te-a invitat la o călătorie prin toate cotloanele sufletului său. Mi-aș fi dorit ca primul lucru spus Andreei, imediat după ce ne-am cunoscut în carne și oase, să fi fost: „Cartea ta m-a emoționat foarte tare“. Dar, mărunțică, luminoasă și cu un zâmbet de la o ureche la alta, Andreea mi-a luat-o înainte cu poveștile ei, iar gândul meu a fost înlocuit de un altul: „Deci ea este fata pentru care o țară întreagă ținea pumnii strânși, cu furie, iubire și emoții, în fața televizorului“. Pentru acest zâmbet care se găsește acum chiar în fața mea.

„**M-AM FERIT ÎNTOTDEAUNA SĂ MĂ TREZESC CU O PĂLĂRIE** prea mare pe cap, așa că nu mă duceam niciodată la culcare cu gândul că voi fi campioană“, scrie Andreea în cartea ei „Reversul Medaliei“ (reeditată anul acesta la Editura Wiseman), iar drumul ei a început ca toate traseele mari și glorioase: din joacă. La fel cum a început și cartea ei, pe care o lume întreagă i-o cerea într-un glas și pe care a scris-o fără termene-limită, de drag, pentru ca oamenii să-i afle povestea completă, cap-coadă. „Nu e o carte scrisă pentru mama sau pentru fratele meu, nici pentru prietenii mei“, râde ea. „Ei știu oricum povestea, iar eu voiam să răspund la toate întrebările oamenilor care nu mă cunosc.“ Când a început să facă gimnastică (la dorința tatălui și mânăta de propriile năzdrăvănii) era atât de micuță, încât putea trece pe sub bârnă fără nicio dificultate. Odată urcată pe ea, însă, devenea invincibilă. Acolo, pe acei zece centimetri de bârnă, a învățat în 15 ani mai multe despre durere, despre efort, despre muncă și despre încrederea în sine decât învață mulți într-o viață de om. „Performanța îți dă încredere și înțelegi că de tine depinde să obții un anumit lucru, oricare ar fi acela...“, zâmbește ea. Chiar dacă asta înseamnă să fii 360 de zile pe an departe de părinți, să petreci câte opt ore pe zi în antrenament și să sacrifici aproape totul pentru cele câteva zeci de secunde în care se câștigă o medalie. Chiar dacă diferența dintre locul I și locul al patrulea poate fi dată de o mână ridicată prea sus sau ținută prea jos, de o postură incorectă, de un sfert de milimetru de ezitare. „Abia după ce m-am lăsat de gimnastică am înțeles cu câtă intensitate trăiau mama și tata competițiile mele“, recunoaște ea. Și tot atunci și-a găsit pentru prima oară timp să se bucure, pe rând și retroactiv, de fiecare dintre victoriile sale: „Niciodată nu aveam timp să număr medaliile și diplomele, le așezam în dulap și mă gândeam la următoarele“. Din 2002 încocoace a avut timp să reviziteze, în gând, realizările pentru care a

muncit din greu de la vârsta de 5 ani. Cu ocazia lansării cărții la Oradea, câteva gimnaste micuțe, de până în 10 ani, i-au pus o întrebare care a lăsat-o fără grai. „M-au întrebat ce trebuie să sacrifici pentru performanță“, își amintește ea. „Cum să le spui unor copii că trebuie să sacrifice... totul?“

Și totuși, pentru Andreea „totul“ nu a fost nicidecum un capăt de lume, tocmai de aceea nu-i place când lumea vorbește despre „copilăria nefericită“ a gimnastelor. „Nu a fost simplu, nu faci performanță cu delicatețe“, recunoaște ea, „dar sportul m-a ajutat să înțeleg, de mică, ce lucruri contează cu adevărat în viață.“ A știut de la bun început ce vrea și, chiar dacă a avut momente de cumpănă pe parcurs (de la momentele punctuale în care își chema, mai în glumă, mai în serios, tatăl „s-o ia acasă“ și până la cumplitul episod de la Sydney, când și-a pierdut medalia olimpică din cauza unei pastile de Nurofen), și-a găsit mereu tăria în ea însăși. Își amintește și acum un episod de pe la 17-18 ani, când se gândea să renunțe la performanță și s-a dus să discute cu un psiholog recomandat de Octavian Bellu și Mariana Bitang. În timp ce doamna respectivă o pune să deseneze copaci și forme geometrice, prin mintea Andreei trecea un singur gând: „Femeia asta nu va înțelege niciodată de ce nu-mi iese mie Tsukahara“. Așa că s-a ridicat de pe scaun și a plecat înapoi către sala de antrenament, realizând că, de fapt, acolo are treabă. Acum râde cu poftă când își amintește, deși atunci a fost un moment de cotitură. „E greu de înțeles, dar tăria e ceva ce purtăm cu toții în interiorul nostru“, explică ea, cu mult mai multă maturitate decât cei 29 de ani încă neîmpliniți. „Dacă îți plângi de milă, trece viața pe lângă tine.“

Momentul în care s-a închis cu adevărat cercul în cariera sa de gimnastă nu a fost campionatul mondial de la Debrecen, Ungaria (după care s-a retras), ci Jocurile Olimpice de la Atena, în 2004, când, pentru prima oară, nu s-a aflat pe bârnă,

„Ajunsesem să mă cunosc atât de bine, încât știam exact că dacă am cu 100 de grame în plus îmi voi căra mai greu greutatea corpului la exerciții. Inclusiv mersul stând în mâini de la încălzire «îmi spunea» când cântăresc cu câteva sute de grame în plus.“

ci în cabina de transmisie, alături de Cristian Țopescu. Când echipa României a luat titlul, l-a lăsat pe Țopescu în cabină și a alergat pe scări, cu tricolorul în mâini. Atunci a înțeles. „Niciodată, în toată cariera mea de gimnastă, nu am fluturat cu atâta drag și emoție drapelul“, își amintește ea, și înțeleg și eu mai bine ce voia să spună, în carte, printr-o propoziție care mi-a rămas în minte: „O medalie nu este niciodată numai a ta...“

În vremurile în care viața ei se derula în spatele ușilor închise de la Deva, gloria la care fusese martoră la Atena era o noțiune vagă și eluzivă. Era ceea ce ți se întâmpla preț de câteva minute, pe un podium: răsplata fugară pentru multele ore și zile din spatele acelor uși închise. „Antrenorii încercau să ne tempereze entuziasmul“, își amintește ea. „Ce ar fi fost ca după concursul pe echipe să ne apucăm

de sărbătoare și să pierdem focusul?“ Apoi îmi amintesc de seninătatea cu care aborda același subiect în carte: „Antrenorii nu ne-au încărcat niciodată cu obligativitatea câștigării primului loc. Ei ne cereau doar să muncim, să fim serioase, să fim perfecte. Nimic mai mult“. Să fii perfectă. Nimic mai mult.

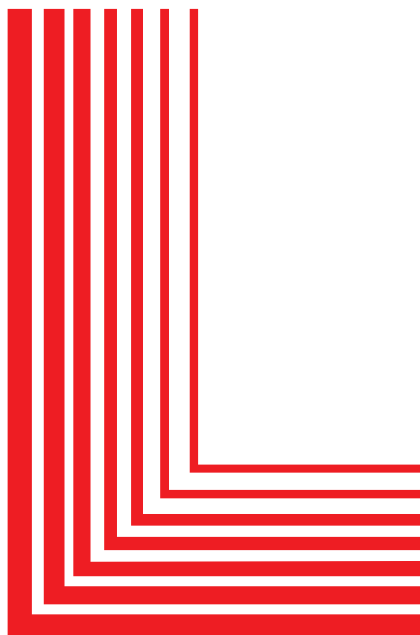
Andreea vorbește despre fosta ei viață cu o naturalețe pe care a dobândit-o în timp, pentru că la momentul trecerii pragului dintre viața de sportiv și viața „civilă“ a simțit totul ca pe o resetare. „Probabil pare de necrezut, dar nu fusesem niciodată în viața mea la un concert“, explică ea, „iar la cinema am fost o singură dată în 18 ani.“ Sau, așa cum singură recunoaște în carte: „Dintr-odată puteam să fac orice și parcă nu știam de unde să încep“. Aici se poticnesc, de altfel, foarte mulți sportivi de performanță, în momentul retragerii din activitatea

competițională. La acest nou început. După ce ți-ai dedicat 15 ani din viață exclusiv sportului, e greu să-ți asumi realitatea că trebuie să o iei de la zero într-o altă direcție. „Da, lucrurile pot fi foarte triste când te lași de sport“, explică Andreea, „dar trebuie să înțelegi că TU ai făcut acele lucruri, nu te-a întors nimeni cu cheia și nu te-a programat, a fost munca ta.“ „A fost“ este cuvântul-cheie, pentru că nu poți să trăiești din amintiri, ci trebuie să știi să-ți construiești o altă viață. E o datorie față de tine și față de performanțele tale. „Nu poți și nu trebuie să te abandonezi!“, conchide Andreea.

Când a terminat cu gimnastica, în 2002, a știut exact ce vrea – la fel ca pe vremuri, când a avut de ales între performanță și o viață obișnuită. De data asta însă, avea nevoie de timp să se acomodeze cu viața obișnuită și, după 15 ani în care totul se învățase în jurul gimnasticii, știa sigur că își dorește... altceva. („Încercam să-mi dau seama ce avea să se întâmple cu toată munca mea de până atunci. Ca un copil care întrebă naiv ce se întâmplă cu soarele când apune, mă întrebam și eu la ce îmi vor mai folosi toate elementele și exercițiile pe care le-am învățat cu atâta muncă în ani de zile.“) A spus „nu“ ideii de antrenor (deși primise o ofertă tentantă din Qatar și ar fi fost și cariera cel mai la îndemână), și-a adunat tăria interioară și s-a apucat să-și umple cele 360 de zile devenite, brusc, vacante. A terminat Educație Fizică și Sport la Timișoara, a făcut un masterat în jurnalism la București, a colaborat cu o agenție de turism și, din 2011, prezintă la Digi Sport emisiunea „Fabrica de Medalii“, dedicată exclusiv gimnasticii. Pătrunde săptămânal – de această dată ca jurnalist – în culisele vieții de gimnastă (ceva de neconceput pe vremea ei, când sala de antrenament era un teritoriu inaccesibil presei) și încearcă să înțeleagă cum se schimbă sportul pe care l-a iubit atât de mult. Dacă în urmă cu 15 ani exista câte un club de gimnastică în fiecare oraș, în prezent abia dacă mai sunt zece în toată țara. Nu doar că a scăzut baza de selecție, dar s-a diminuat răbdarea și au crescut exponențial tentațiile.

„Aveam probleme cu palmele mereu crăpate până la sânge. Pielea de pe ele era atât de slabă încât se rupea și nu cred că am participat la vreun concurs în care să-mi pot face exercițiul de la paralele fără să mă mai gândesc cât de rău mă ustură palmele. Apoi se uscau și deveneau aspre precum șmirghelul cu care ne mai curățam uneori bara...”

La drept vorbind, cum să-i explici unei gimnaste-copil, care-și petrece viața în sala de antrenament, că respectul oamenilor se câștigă prin muncă și performanță, nu cum fac multe personaje așa-zis mondene, prin apariții de prima pagină în tabloide? („Am intrat în sala de antrenamente și mi-a trecut prin cap o frântură de amintire. Exersam la bârnă, când în sală a apărut Gina Gogean, care se lăsase de gimnastică de câțiva ani, și mă gândeam, oare când va sosi clipa să vin și eu în vizită doar și totul se va fi terminat? Iată că venise deja.“) În plus, în prezent cântărește mult și componenta financiară, o grijă mult mai îndepărtată și mai vagă pentru fetele din generația Andreei: „Noi nu ne gândeam la bani, dar cei de acum sunt mult mai conectați și înțeleg mai multe, sunt mai pragmatici“. Un campionat reprezenta, în primul rând, posibilitatea unei medalii de aur, nicidecum spectrul unui premiu de 1.500 sau 2.000 de euro. „Dacă stăteam să mă gândesc la bani, nu mai făceam performanță“, recunoaște Andreea.

Chiar și în prezent îi este greu să negocieze un contract, învățată fiind că remunerarea se face după criterii precise, după merit, după locul pe care l-ai muncit. „Îmi plac lucrurile exacte“, recunoaște ea. „Într-un fel, e bine că începi gimnastica de mic, când e doar pasiunea și nu îți gândești performanțele în lucruri materiale“. Turneul cărții a adus-o aproape de oameni, de zeci și sute de admiratori de toate vârstele, care vin s-o vadă personal, s-o îmbrățișeze și să-i spună că i-a făcut să se simtă mândri că sunt români. O propoziție care, pentru oricare dintre noi, cei care nu au făcut niciodată cunoștință cu un podium, sună frumos, dar gol și care, pentru Andreea, ascunde o lume întreagă. Este tot mai intens solicitată și în afară, în special în Statele Unite ale Americii, iar cartea urmează să fie lansată pe Amazon, în varianta în limba engleză. Și-ar dori un turneu acolo, dar pentru asta trebuie să se gândească la acele lucruri care nu-i plac atât de mult, cum ar fi bugetele. Dacă în America o gimnastă câștigă

În afară de medalia de aur pierdută pe nedrept la Sydney, în 2000, Andreea Răducan mai are în palmares și o medalie olimpică de aur cu echipa, precum și cinci medalii de aur la campionatele mondiale de gimnastică.

„Domnul Bellu a fost cel care a trebuit să returneze medalia mea. Mi-a povestit că a fost cel mai dificil moment din toată viața sa. Pe drum spre comisie, i-a trecut prin minte s-o arunce de pe un pod, s-o facă pierdută, să nu mai fie a nimănui, dacă nu putea să fie a mea...”

chiar și 5 milioane de dolari dintr-un turneu demonstrativ în câteva orașe, în România sponsorii sunt puțini și se lasă greu convingși. Totuși, asta nu o deznădăjduiește câtuși de puțin. „Nu vine nimeni să te bată pe umăr, să te felicite că ești cine ești și să-ți întindă covorul roșu“, râde ea, cu luciditate și experiență. „Nu poți să trăiești din ce a fost, trebuie să te miști în continuare.“

Andreea vorbește mult, repede, dar are o concizie și un spirit pe care nu poți să nu le observi. Și un zâmbet, acel zâmbet de podium, care umple totul în jurul ei. Și, ceea ce îmi place cel mai mult, nu se plânge, pentru că a învățat demult că asta nu rezolvă lucruri. Tot așa cum nu vorbește niciodată ceva câtuși de puțin rău despre România, nici chiar atunci când și-ar dori ca lucrurile să meargă măcar un pic mai ușor. „Cum să vorbesc eu rău de ai mei și să mă plâng unor străini?“, se revoltă ea, subit. „Doar școala românească e cea care m-a făcut campioană.“ Tot aici, în România, Andreea și-a construit o viață care stă la intersecția între cele două lumi: cea în care a crescut și cea pe care a descoperit-o în ultimii zece ani.

Încă mai visează uneori noaptea că scapă bara la paralele și, de câte ori ceva devine prea dificil, își amintește de discuțiile cu fostele sale colege de lot. „Ne mai spunem uneori că, dacă am rezistat noi în cantonament 360 de zile pe an, atunci putem să facem chiar orice...“, râde ea. Mai ales când ai pierdut pe nedrept o medalie olimpică muncită din greu, la 17 ani, după care ți-ai strâns din nou toate puterile și te-ai reîntors în competiție pentru a lua alte și alte medalii, poți face absolut orice. Iar când ai și 360 de zile la dispoziție, atunci chiar poți muta lumea din loc.

Chiar dacă nu veți apuca s-o cunoașteți niciodată pe viu pe Andreea Răducan, există un citat din cartea ei care spune, în doar două rânduri, totul despre tăria ei interioară, ascunsă în spatele unui zâmbet larg, sincer și fericit. Un citat din finalul unei cărți scrise cu tot sufletul, cu multă claritate și aproape niciun strop de amărăciune. Doar cu multă asumare și seninătate: „Dacă ar fi cumva posibil să mă întorc în timp, din toată viața mea de gimnastă nu aș vrea să schimb absolut nimic (...) Aș munci exact la fel, cu aceeași pasiune și dăruire, ani de zile, doar pentru acele momente în care am fost declarată cea mai bună gimnastă din lume...” **F**

Foto: REUTERS. MULTIMEDIALE THE INSTITUTE PENTRU LOCAȚIA ÎN CARE A FOST REALIZATĂ ACEASTĂ ȘEDINȚĂ FOTO.

